

Skije na rame...

Piše VELIMIR CINDRIĆ

Na prvim skijama i sanjkama odmah se stalo vrijedno vježbati na takozvanim Jakčinovim livadama na Cmroku. Upravo tamo u zimskoj je sezoni 1894./95. održan i prvi skijaški tečaj u Zagrebu

*Skije na rame bez puno galame
Hajmo u planine na sunce i snijeg
I skijaj i skijaj i glavu si razbijaj...*

Ovako su refren pjesme "Skijaška" pjevale generacije Zagrepčana sve od davne 1894. kada je Franjo Bučar, istaknuti sportski radnik i popularizator mnogih sportova u Hrvatskoj, iz Stockholma u Zagreb donio prve skije i sanjke.

Po struci književni povjesničar, Bučar je bio specijalist za skandinavsku književnost, pa se tijekom svojih putovanja sjeverom Europe dobro upoznao sa snježnim sportskim navadama. Na prvim skijama i sanjkama odmah se stalo vrijedno vježbati na takozvanim Jakčinovim livadama na Cmroku. Upravo tamo u zimskoj je sezoni 1894./95. održan i prvi skijaški tečaj u Zagrebu.

Punih stotinu i deset godina nakon ovih početaka, skijaški je Zagreb dogurao do prve svjetske skijaške priredbe - Svjetskoga kupa. Utrku ženskoga slaloma Zagrepčani su ugostili na sjevernim padinama svoje „gradske“ planine Medvednice. No, do tuda je vodio dugačak put...

Do dvadesetih godina prošloga stoljeća skijanje i sanjkanje već su se udomačili u gradu, pa tako od jednog novinarskog pera, u članku pod naslovom „Zagreb u snijegu“, doznajemo o dječjim radostima iz siječnja 1928.:

„I usprkos tolikoj studeni naša djeca nalaze i kraj dubokih stupnjeva ispod ništice svoje radosti. Sanjkanje na 'rodlima' u nas je pravi gradski sport, jer ne samo da je Tuškanac u gradu, već djeca obilno iskorišćuju i onu malu strminu uz Umjetnički paviljon.“

Osim „rodlaša“, na svoje su došli i skijaši, no za njihove potrebe znatno je pogodnija bila sljedeća 1929., zima koja je u gradskim analima ostala zapisana kao najžešća u novijoj povijesti grada.

Novine su tada pisale ovako:

„Zagreb je ovaj put pohodila prava čiča zima i preko noći je zadobio novu sliku. Snijeg mu je, dakako prva dva-tri dana, podao pravi zimski čar, dok ga nisu sa ulica, po običaju, brzo otklonili. Na Sljemenu, gdje je snijeg bio daleko obilniji, pružio je skijašima posebnih užitaka.“

Skijaška utrka za prvenstvo Medvednice; ing. Klaić (Delnice) na startu

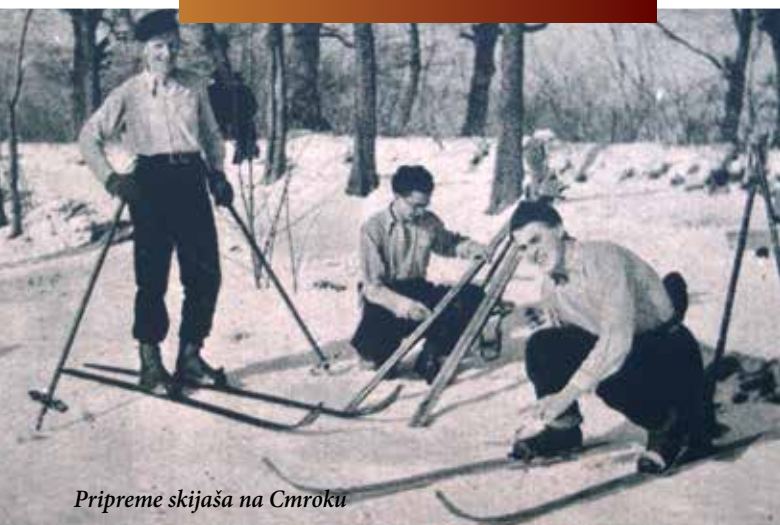
Mali skijaš na Cmroku

Prvi skijering u Zagrebu

Sanjkaši u Maksimiru

Pripreme skijaša na Cmroku

Da se te godine nije skijalo samo na Medvednici, već i na obližnjem Samoborskom gorju doznajemo iz napisa pod naslovom „Samoborske gore zimi“, gdje se domaći vrhunici uspoređuju čak s Alpama.

Sanjkanje i skijanje na Cmroku

„Slike iz prirode, slike s naših gora i planina, kadre su zbliziti čovjeka s prirodom, u njaega pobuditi smisao za zimski sport, za skijanje i zimsko planinarenje. Zagrebačka gora, Samoborske gore, pa Gorski kotar, omiljela su izletišta naših zimskih sportaša. Nedjeljom i blagdanom vrvile su od ljubitelja zimskog sporta: Rudarska draga, Prekrižje pod Plješivicom, pa Zagrebačka gora.

Sve što voli zimski sport pohrlilo je u prirodu, da nadje estetski užitek u zimskoj slikovitosti prirode, u kontrastima, pojavama i prizorima koji su upravo na našim niskim planinama Gorskoga kotara i Samoborskih gora vanredno zanimivi, kao ljeti krajobrazi u visokim Alpama. Zasniježena piramida Oštrca s njegovim bijelim grebenima, obasjani suncem, pružaju zimi vanredno lijepu sliku zimskog gorskog kraja. Tko je zimi za vedra dana proveo dan na planini, ne može se oteti dojmu što ga one ostavljaju u duši, obasjane suncem i pokrivene snijegom.“

Kako to već biva, nakon velike zime uslijedile su dvije jalove. No, već 1932. novinari su ponovo mogli izvijestiti o aktivnosti ma snježnih sportaša, ali i o jednoj novosti:

„Ovogodišnja oštra zima s obiljem snijega nadoknadila je našem mladom sportskom svijetu sve ono što su prijašnjih godina izgubili. Dva skizališta u gradu bila su danomice puna, a sanjkaliste je za rodle i skije na Cmroku bilo veoma frekventirano. Poznate Jakčinove livade, pokrivene snijegom, iako nisu bog zna kako velike, ipak sa svojim strminama daju široko polje rada mladim sportašima.

Bilo ih je svake dobi, od onih najmanjih rodlaša i skijaša, pa do onih najvećih. Senzacija ove zime bio je u Zagrebu skijöring tj: skije koje vuče konj, a koji je sport podesan samo za velike daljine, bez kojih se ne može raspojasati. Sve u svemu, mladež je posve zadovoljna da ima svoj Cmrok, koji je, osobito nedjeljama, upravo vrvio od malih, srednjih i velikih!“

Hirovitosti zagrebačkih zima

U Zagrebu se, dakako, nije skijalo samo rekreativno, već su planinarska društva i skijaški klubovi organizirali i natjecanja. O Skijaškoj utrci za prvenstvo Medvednice, održanoj 28. veljače 1932. na Sljemeni, zagrebačka revija Svijet donijela je foto-reportažu:

„U posljednjih je par godina postala ova priredba našeg najvećeg planinarskog društva, HPD, najpopularnijim natjecanjem za zagrebačke skijaše. Ove je godine ta utrka dobila još više na značenju radi sudjelovanja brojnih stranih natjecatelja, koji još nikad do sada nisu u tako velikom broju pohodili jednu zagrebačku priredbu.

Iz Delnice je stigla u Zagreb grupa od osam skijaša i dvije skijašice na čelu s popularnim ing. Klaićem. Zagrebčani su u toku ove godine već dva puta posjetili Delnice, gdje se redovito održava prvenstvo ZZSP-a i Savske banovine, a svojim sudjelovanjem na prvenstvu Medvednice uzvratili su Delničani ove posjete. Maribor je bio zastupan sa dva, a Ljubljana s jednim vozačem. Ukupno je nastupilo preko 100 natjecatelja u četiri kategorije i u vrlo jakoj konkurenciji uspjelo je Zagrebčanima da po Žingerlinu osvoje seniorsko prvenstvo i prijelazni pokal, dok su Delničanima morali prepustiti prvenstvo dama i subjuniora, a Ljubljani juniorsko prvenstvo. Ovi rezultati najbolje dokazuju da se Delnice pokraj Zagreba razvijaju u naš drugi zimsko-športski centar, koji brzo i lijepo napreduje i da dominantni položaj Zagreba postaje sve više ugrožen.

Jedna od najvažnijih potreba, kako za Delnice tako i za Zagreb, bila bi izgradnja jedne skakaonice, jer će bez nje naš skijaški šport ostati jednostran u svom razvoju, što je od neprocijenjive štete danas, kada se u cijelom svijetu sve više forsira kombinirano natjecanje.“

O hirovitosti zagrebačkih zima i neizvjesnosti za gradske sanjkaše i skijaše doznajemo iz novinskog napisa objavljenog u veljači 1934:

Sanjkaši kod Umjetničkog paviljona

„Iako je ova zima u početku pokazivala da će biti oštra, ipak je postala hirovita, pa operira snijegom na prekide, a koketira i sa suncem, koje je opet najveći neprijatelj snijega. U Zagrebu je prvi veliki snijeg već gotovo dijelom okopnio, a dijelom našao svoju smrt u kanalima, kad nas je nedavno opet posjetio. Ali ni taj nije bio duga vijeka, jer ga je legija inače nezaposlenih ljudi stala odstranjivati s asfalta, a u pomoć im je došlo i sunce. Nezaposleni čekaju opet novi snijeg, a čekaju ga i naši rodlaši i skijaši, za koje se uostalom pobrinulo Sljeme, da ga ima gotovo u permanenciji.“

Ovaj je opis već sličniji zagrebačkim zimama koje poznajemo posljednja dva-tri desetljeća. No, izgleda da ni Sljeme nije što je nekad bilo, jer se više ne brine da snijega uvijek ima „u permanenciji“.

Ipak, danas imamo snježne topove i umjetni snijeg, pa se stigne dovršiti refren s početka ovog teksta:

„I smuka, smuka, smuka, smuka... smuk smuk smuk!“

LITERATURA:

Pavao Cindrić: „Grički milenij“, 1965.

Zagrebačke dnevne novine: Novosti i Večer, 1928., 1929., 1932., 1934.

Ilustrirana revija Svijet, Zagreb, 1932.